

Minoritads en Russia

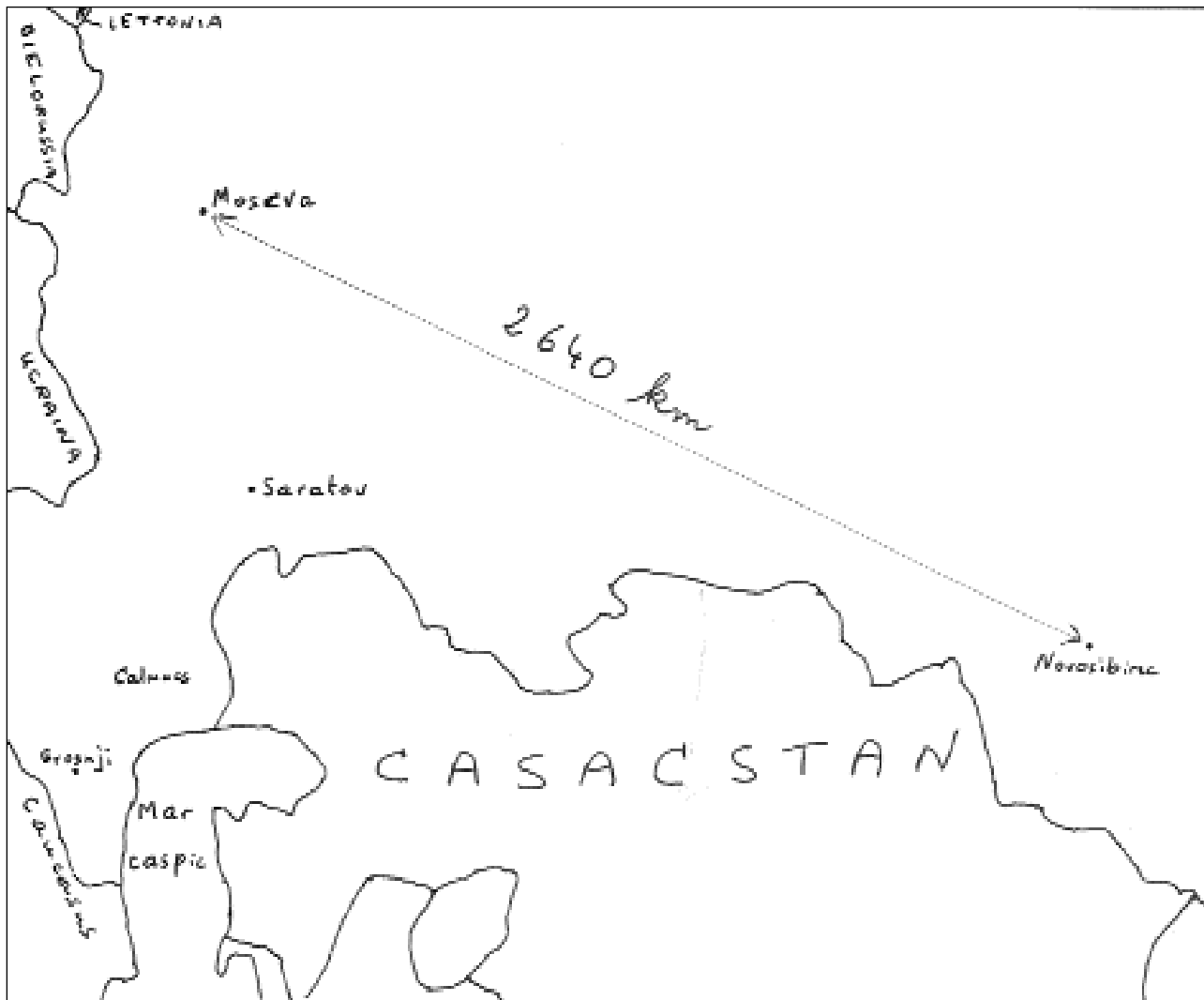
Il spiert da Stalin viva anc adina

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ «Vielfalt», revista da la Societad svizra per pievels smanatschads¹⁾, deditgescha ina gronda part da ses davos numer (42/2002) a quai che ses editorialist Hanspeter Bigler numna «ina guerra emblidada. Dapi ils 11 da settember 2001 maina la Russia ina campagna militara encunter la populaziun civila da Tschetschenia, cun la stgisa da 'cumbatter il terrorissem' (...). Nus essan en il terz onn da guerra (...). Tgi che patescha dapli è la populaziun civila (...). La brutalitad arbitrara da las truppas rusas sa volva savens encunter dunnas ed uffants. Gist questas dunnas organischan l'agid umanitar, registreschan violaziuns da dretgs umans e coordineschan la lavur da conciliaziun. En l'Occident rimnan ellas donaziuns per projects d'agid e rapportan da las unfrendas en la populaziun civila (...). Plinavant tschertgan ellas il contact cun la societad russa per stgaffir la basa d'in avegnir paschaivel (...). Quantas d'ellas, quants uffants tschetschens ston anc murir perquai che lur umens e babs vegnan numnads terrorists? Cura sa regorda il mund finalmain da lezza guerra emblidada?» (p. 2).

Senza s'occupar dal dretg

Tgi che ha frequentà la scola avant la fin da l'Uniuin sovietica (december 1991) ha strusch udì a menziunar la Tschetschenia. Be persunas eruditas savevan ch'il dictatur Josif Dschugaschvili numnà Stalin (1879–1953), sper blers auters malfatgs, aveva deportà 1943–1944 entirs pievels musulmans en l'Asia centrala, t. a. bunamain in mez milliun Tschetschens ed Inguschs che vivian sin las spundas nord dal Caucasus da l'ost. Pir 1956 hani pudì turnar en lur patria; 1957 ha il reschim restaurà lur republica autonoma cuminaivla enturn la chapitala Grosnji, en ina regiun cun bier petroli. Da tut quai na leg'ins nagut en l'otgavla ediziun (Turitg 1989) da la «Weltgeschichte» da Karl Schib e Joseph Boesch, mez d'instrucziun fitg derasà en ils gimnasis da Svizra alemana. Tschetschens ed Inguschs mancan schizunt en il volum '92 (publitgà 1991) dal renumnà «Fischer Weltatmanach», dano sin la charta geografica da las colonnas 161–162 («Las republicas nazionalas da l'Uniuin sovietica») che mussa t. a. la «Republica autonoma tschetschena ed inguscha». Il parlament da questa ha però proclamà l'indipendenza anc en november 1991; sin quai han ils Inguschs fundà 1992 lur atgna republica en il rom da la Russia nova, independenta dapi l'atun 1991. In'emprima guerra tranter questa e la Tschetschenia è vegnida a fin 1996 cun in patg d'armistizi che stipulava per 2001 in referendum davart l'indipendenza. Ma dapi 1999 datti puspè guerra. «Memorial», la renumnada organisaziun russa per dretgs umans, perscrutescha e registrescha lur violaziuns entras la Russia en Tschetschenia, per exempel questa: «Dals 11 enfin als 15 d'avrigl en la citad pitschna d'Alhancala (...) han ins fatg puspè ina razzia (...). Dus avdants discharmads han ins sajettà giu senza far lungas, blers auters han ins patangà u torturà cun electroschocs. 'Memorial' rapporta era da sblundregiadas (...). Ils schuldads eran mascrads; lur vehichels militars purtavavan tavlas cun numers nunenconuschaivels (...). La damaun dal terz di èn puspè arrivads tancs. Umens armads èn penetrads en quindesch chasas e han sajettà giu dus umens; traidesch han pudì fugir. Il di suenter han ins repetì la chatscha d'umens (...). President Putin ha empermess als Tschetschens en ses davos dis-

Las minoritads da Russia èn sternidas sin grondas distanzas.

curs davart la situaziun nazionala ch'i possian giudair tuts dretgs sco burgais russ. Ils eveniments d'Alhancala demascran il vid da lezs pleds (...). Il rapport credibel da 'Memorial' mussa che las truppas rusas en Tschetschenia ageschan anc adina senza s'occupar dal dretg. Las execuziuns extrajudizialas cumprovan ina giada dapli ch'i dat squadrans russ d'assassins²⁾. Quest depurament envers ina minoritad etnica cuntradescha il text nov da l'imni nazional russ, en vigur dapi Bumaun 2001, che vegn chantà sin la melodia da l'imni da Stalin; en translaziun rumantscha tuna l'emprima mesadad dal refrain sco suonda: «Ludada sajast ti, nossa patria libra, lia perpetna da pievels fraters!»³⁾.

Ils catolics èn scolads meglier

L'endirada nazionalista da Russia tutga era minoritads religiusas. En lez vast pajais (17 milliuns km², bunamain 150 milliuns olmas) viva ina diaspora catolica da derivanza polacca, tudestga, lituana e lettona, tant pli che Stalin ha deportà en Sibiria blers catolics, cunzunt polacs, da l'Ucraina, Lituania e Bielorussia; las cifras varieschan tranter 320 000 ed in milliun olmas. Dapi ils onns novanta hani structures ecclesiasticas provisoricas. Il Vatican las ha revalidadas en favrer 2002, stgaffind in archivestgieu a Mosca e trais uestegieus, in sper il cunfin mongol, ad Ircutsc, e dus sper il casac, a Novosibirsc e Saratov; «sper» tenor la scala da Russia vul dir ad ina distanza da 150–400 km en lingia directa (Mosca–Ircutsc: 4000 km). In uesteg catolic davi già a Saratov da 1850–1918 per ils Tudestgs ch'eran immigrads en lezza regiun davent da 1763. A las creaziuns da favrer 2002 «ha la Baselia ortodoxa russa (BOR) reagì en moda detg vilentada (...). La saira dals 12 da favrer ha sia suprastanza (...) declerà ch'i na dettia insumma nagin basegn pastoral da stgaffir structures catolicas novas, mabain che lezza creaziun ostila miria a missionar per convertir ortodoxs. Be paucas minutas suenter ha il Ministeri russ da l'exteriur recumandà al Vatican da renunziar ad interim a sias structures novas en Russia»⁴⁾. Cardinal Walter Kasper replica uschia: «Pervi da las deportaziuns sut Stalin vivan oz burgais russ

da religiun catolica en tuttas parts dal pajais. Igl è noss duair pastoral d'avair quità d'els. Quai fa era la BOR per ses cartents en l'Occident, fundond diocesas a Berlin, en l'Austria, Belgia ed America latina (...). Nus beneventain, gidain e sustegnain ses uestegs e sias diocesas e spetgain il medem viceversa en Russia»⁵⁾. Il coc da la dispita è il sentiment d'inferiuradad dal clerus da la BOR visavi la scolaziun teologica dals spirituals catolics. In teolog da la BOR crititgescha: «Il nivel scientific e teologic dals seminaris ed academias religiusas da la BOR correspunda oz tut il pli a las normas da l'onn 1900 (...). Er il spiritual ortodox duess enconuscher almain ils fundaments da la critica biblica per pudair far frunt en moda fundada a la propaganda antireligiusa (...). Noss seminaris teologics instrueschan dogmatica, il pli savens, sa basond sin ils schemas da l'Occident catolic medieval, penetrads en Russia entras l'Ucraina en il 17avel e 18avel tschientaner (...). Nossas scolas religiusas na s'occupan sistematicamain da las religiuns mundialas, numadamain l'islam, giudaisssem e budissem»⁶⁾. En Russia vivan var 20 milliuns musulmans e 700 000 gidieus; il budissem è derasà tar pievels pitschens sco ils Calmucs e Mongols. L'autur crititgescha anc la didactica teologica che stimuleschia be d'emprender ordador e na mussia betg da patratgar en moda autonoma.

Ier loschs signurs, oz detronisads

In collavuratur da l'institut turitgais «Cardientscha en il segund mund» rapporta: «Commembers russ da plaivs catolicas èn objects da conflicts. Visitond talas en Russia, per exempel a Novosibirsc [var 1,37 milliun olmas, G. S.-C.], hai adina puspè inscuntrà giuvens Russ che faschevan part da l'intelligentsia locala e furmavan gruppas fitg activas aifer la plai. I m'han ditg ch'i hajan pruvà da fitgar pe en la BOR da lur perdavants, ma ch'il spiritual ortodox na saja stà abel d'als mussar la via tar la cardientscha (...). Finalmain hani chattà lur patria spierpala en la Baselia catolica. Il sacerdot polac da gronda cultura, il qual discurre russ fitg bain, numnan els lur guid religius e partenari spierpala. Lez

m'ha ditg ch'el haja adina puspè tramess enavos quels giuvens, perquai ch'el n'haja betg vuli dar in'ocasiun da reproscha a la vart ortodoxa, ma ch'a la lunga n'haja'l betg pudì als renviar (...). En ils davos mais èn las posiziuns ortodoxas visavi l'adversari catolic vegnidas bier pli diras»⁷⁾. L'ostilitad envers la minoritad catolica da derivanza estra e la guerra encunter la populaziun tschetschena provegnan omaduas da la medema funtauna. Ils Russ eran durant tschientaners il pievel dominant en in stadi pussant, l'emprim quel da la persuna imperiala autocratica, um u dunna, lura quel da la Partida comunista cun ses manader dictatorial. Quai è a fin. La Russia da Vladimir Vladimirovitch Putin, pussanza eurasiatica, posseda armas nuclearas, ma na fa gnanca part da la grappa dals set pajais ils pli industrialisads (G 7). Ils Russ eran disads da guardar da surengiu sin tschellas nazions sovieticas; oz ston els vertir che varsaquantas da lezzas, oramai independentas, stattan sin la sava da l'Uniuin europeica u mettan eroports militars a disposiziun da Washington. Be Russ conscients, sco quels da «Memorial» u las gruppas da mammas da schuldads, sa sfadian da sclerir il passà totalitar da lur pajais; bier pli derasà è in nazionalissem pli u main agressiv en in pajais nua ch'ins demonstrescha libramain cun maletgs da Stalin. Lez grond criminal è mort avant bunamain tschinquanta onns, ma ses spiert viva anc adina.

¹⁾ Adressa: Waisenhausplatz 21, 3011 Berna. Fax 031 312 66 62. Posta electronica: info@gfbv.ch.

²⁾ Neue russische Exzesse in Tschetschenien, en: «NZZ», 22 d'avrigl 2002, p. 5.

³⁾ Translaziun tudestga da l'imni entir ord: «Geheiligt Imperium», en: «G2W» 2001/2, p. 6. Adressa: Postfach 9329, 8036 Turitg. Telefax 043 322 22 40. Posta electronica: g2w@kirchen.ch.

⁴⁾ Heinz Gstrein, Gegen römisch-katholische Kirchenprovinz, en: «G2W» 2002/3, p. 6 (sco nota 3).

⁵⁾ «Keine Alternative zum Dialog», en: «G2W» 2002/4, p. 8 (sco nota 3).

⁶⁾ Mönchspriester Ilarion, Die Ausbildung der orthodoxen Geistlichkeit. Probleme und Aufgaben der theologischen Bildung im Moskauer Patriarchat. En: «G2W» 2000/1, pp. 11–13 (sco nota 3).

⁷⁾ Gerd Stricker, Die Missverständnisse häufen sich, en: «G2W» 1995/7, pp. 21–22 (sco nota 3).